

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng Thứ Bảy, ngày 24/01/2026.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 320:

NGƯỜI GIÁC NGỘ TUYỆT ĐỐI KHÔNG LÀM ĐIỀU XẤU

Người giác ngộ tuyệt đối không làm điều ác, trong khi người chưa giác ngộ lại thường quấn quanh với việc xấu. Giác ngộ chính là việc tiếp nhận giáo huấn của Phật Đà và Cổ Thánh Tiên Hiền; từ đó "y giáo phụng hành", luôn biết lắng nghe và thực hành theo đúng lời dạy.

Cổ nhân có câu: “*Nhân đáo vô cầu phẩm tự cao*” (Người đạt đến cảnh giới không mong cầu thì phẩm đức tự nhiên cao thượng). Khi con người rũ bỏ được lòng tham cầu, giá trị đạo đức của họ sẽ tự động được nâng cao. Ngược lại, dù ở hoàn cảnh bần cùng hay vị trí quyền quý giàu sang, nếu nội tâm vẫn chìm đắm trong dục vọng tha cầu thì phẩm giá ắt sẽ vẫn đục.

Thánh Hiền xưa cũng căn dặn: “*Nhân bất nghĩa bất giao, vật phi nghĩa bất thủ*” (Người không có đạo nghĩa thì không kết giao; đồ vật không do chính đáng mà có thì tuyệt đối không lấy). Nhìn lại xã hội ngày nay, nhiều người vẫn ôm tâm niệm muốn chiếm đoạt những thứ không thuộc về mình. Đó chẳng phải là biểu hiện của sự si mê, thiếu giác ngộ hay sao? Vì vậy, bài học sâu sắc mà Hòa Thượng truyền đạt hôm nay là: “*Người giác ngộ tuyệt đối không làm việc xấu*”, dù cho việc đó có mang lại lợi ích vật chất to lớn đến đâu.

Đơn cử như câu chuyện ngày hôm qua, trên đường từ sân bay về, tôi chứng kiến cảnh tắc đường cao tốc kéo dài nhiều kilomet. Ban đầu, tôi ngỡ có tai nạn giao thông nghiêm trọng, nhưng tra trên bản đồ mới vỡ lẽ: nguyên nhân là do hàng chục phương tiện đỗ lại thành 3-4 hàng ngang giữa đường chỉ để chờ xem pháo hoa. Có những gia đình chở theo trẻ nhỏ 2-3 tuổi, thản nhiên mở cửa sổ trời trên trần ô tô đứng xem một cách ung dung. Pháo hoa thì còn lâu mới bắn, nhưng sự ích kỷ của họ đã gây ách tắc kinh hoàng. Họ hoàn toàn thờ ơ, không chút áy náy trước việc mình đang làm lãng phí thời gian, công sức và tiền bạc của biết bao người tham gia giao thông chân chính khác.

Nếu xã hội có nhiều người vô tâm như vậy thì thật đáng lo ngại. Rõ ràng, họ chưa từng tiếp nhận giáo huấn của Phật Bồ Tát hay của Cổ Thánh Tiên Hiền. Bởi nếu đã thấu hiểu, chắc chắn họ sẽ không hành động như vậy. Trạng thái đó không hẳn là "vô tri vô giác" (như sỏi đá vô tình), mà chính xác hơn là "bất tri bất giác" – một sự vô tâm đến mức thờ ơ. Chỉ vì một thú vui cá nhân nhỏ nhặt mà họ sẵn sàng làm tổn hại nghiêm trọng đến cộng đồng.

Là những người đang học Phật, học tập chuẩn mực của Thánh Hiền, chúng ta cần phải luôn giữ được sự tỉnh thức và nhạy bén. Trước mỗi hành động trong đời sống, ta phải tự hỏi xem việc làm của mình có đang gây tri trệ hay tổn thương đến người khác hay không. Đó chính là cảnh giới "*Chánh niệm phân minh*" mà Hòa Thượng đã dạy. Nếu sống mà không thêm đoái hoài đến hoàn cảnh xung quanh và ảnh hưởng của mình tới cộng đồng, tâm tính ta sẽ dần trở nên xơ cứng.

Mỗi người hãy tự nhìn lại và quan sát chính mình hàng ngày: Liệu chúng ta có đang vô tình rơi vào trạng thái "bất tri bất giác", nhắm mắt làm ngơ trước những diễn biến của cuộc sống xung quanh như vậy hay không?

Liệu trong số những người gây ra cảnh tắc đường hôm ấy có những người đang học Phật hay không? Nếu có, hẳn những bức tượng đá của Phật hay Bồ Tát cũng phải rơi lệ. Hay trong đó có tín đồ của các tôn giáo khác? Nếu vậy, đáng giáo chủ của họ sẽ cảm thấy thế nào? Như lời Chúa từng răn dạy: "Thần ái thế nhân" (Chúa yêu thương thế nhân). Nếu thực sự mang lòng yêu thương tất cả mọi người, có sao họ lại nhẫn tâm gây ra đau khổ, phiền toái cho người khác như vậy? Hiện tượng này đã phản ánh chân thực tâm cảnh và thực trạng đạo đức của con người ngày nay.

Chính vì vậy, việc giáo dục theo chuẩn mực của Thánh Hiền và giáo huấn của Phật, Bồ Tát là vô cùng quan trọng. Đem nhiều tài sản ra bố thí cũng không thể sánh bằng việc giáo dục con người, giúp họ nhận thức được điều hay lẽ phải. Thức tỉnh con người là một sứ mệnh trọng đại, vì thế chư Phật, Bồ Tát thị hiện tới thế gian này đều tích cực giáo dục chúng sanh, khuyên họ phải tự thay đổi và làm mới bản thân. Nếu không chịu tự tu sửa, ta không xứng đáng là người học Phật. Khi ấy, ta chẳng những làm chậm tiến trình giác ngộ của chính mình mà còn cản trở việc hoằng dương Phật pháp, mang lại lợi ích cho chúng sanh. Đáng

lý ra, mỗi ngày trôi qua ta phải tiếp nhận được vô biên công đức, thì ngược lại, ta đang tự làm tiêu hao công đức và phước báu của chính mình.

Hòa Thượng từng dạy: **“Trong xã hội ngày nay, chúng ta thấy đệ tử Phật ‘hàng giả’ quá nhiều!”**. Nghĩa là những người mượn danh học Phật thì nhiều, mà **“đệ tử của ma”** cũng vô số kể. Vậy thế nào là đệ tử ma? Đó là những kẻ hủy báng Tam Bảo. Cần hiểu rằng, không phải chỉ khi đứng chửi bới mới gọi là hủy báng. Những hành động sai trái, gây hại cho xã hội và đại chúng của chúng ta chính là đang bôi nhọ hình tượng của người học Phật. Đã là người học Phật mà làm như vậy thì chính là hủy báng Tam Bảo; người học Thánh Hiền mà làm như vậy là hủy báng Thánh Hiền. Tư cách của một bậc quân tử đâu thể như thế? Khi người đời nhìn vào những hành vi đó, họ sẽ nảy sinh ác cảm: **“Nếu học Phật, học Thánh Hiền mà lại hành xử như vậy thì ta chẳng thèm học!”**. Việc làm mất niềm tin của chúng sanh như thế, há chẳng phải là đang phi báng Phật, phi báng Thánh Hiền hay sao?

Hòa Thượng cũng nhấn mạnh: **“Ở rất nhiều nơi, có những người ngang nhiên phê bình Phật pháp, chê bai tín đồ và đạo tràng. Đó chính là ‘ma tử ma tôn’ (con cháu của ma). Thật là một điều đáng tiếc!** Trước đây, Hòa Thượng từng nhắc nhở: **“Ngay cả Không Phu Tử hay Đức Phật Thích Ca Mâu Ni còn bị người đời mắng chửi, huống hồ chúng ta chỉ là kẻ phàm phu, việc bị người ta chê trách cũng chẳng hề hấn gì!”**.

Hôm nọ, khi ghé vào một quán chay, tôi bắt gặp vài Phật tử trẻ tuổi chỉ tay vào bức hình của Hòa Thượng và buông lời cợt nhả: **“Cái ông này nói cái gì mà tận thế...”**. Nghe những lời đó, tôi thực sự toát mồ hôi. Họ quá khờ dại và ngông nghênh! Phát ngôn một cách sảng khoái mà không hề ý thức được bản thân đang nói gì, để rồi tự tạo ra vô số ác nghiệp. Thật đáng thương thay! Họ hoàn toàn không hiểu đạo lý nhưng lại dám lớn tiếng chê bai, phi báng các bậc tu hành, chê bai đạo tràng và Phật pháp. Trở thành **“ma tử ma tôn”** mà không hề hay biết, chúng ta cần phải hết sức cẩn trọng trước việc này.

Điều gì chưa thấu suốt, ta hãy tạm gác sang một bên. Đừng vội buông lời báng bả, để rồi đến một ngày ngộ ra thì có ăn năn hối hận cũng không kịp. Trước đây, bản thân tôi cũng từng có lúc khởi tâm nghi ngờ Phật, nghi ngờ Hòa Thượng. Nhưng tôi tuyệt đối không để hạt mầm nghi ngờ đó lớn lên; tôi khóa kín nó lại,

để yên ở một góc. Đến khi trí tuệ được khai mở, thấu hiểu đạo lý, mọi hoài nghi tự nhiên tan biến. Bất kỳ ai trong chúng ta cũng đều trải qua những tâm cảnh như vậy. Do đó, tuyệt đối đừng dùng cái nhìn thô thiển, nông cạn của mình để vội vàng phán xét hay phê bình các bậc chân tu.

Hòa Thượng từng giảng: “**Nếu bạn chân chính là đệ tử Phật, hãy nhớ lời Lục Tổ Huệ Năng đã dạy rất hay: “Nhược chân tu hành nhân, bất kiến thế gian quá”** (Nếu là người tu hành chân thật, sẽ không nhìn thấy lỗi của thế gian)”. Một người ngày ngày bận rộn tự sửa mình còn không đủ thời gian, thì lấy đâu ra tâm trí để đi phê bình, cản trở hay phá hoại người khác? Họ đâu có rảnh rỗi đến mức như vậy!

Hôm trước, tôi nghe mấy chú thuật lại lời trách móc của một số người rằng: “**Sắp xếp thời gian đến đây cộng tu đi!**”. Thực sự, hàng ngày chúng tôi bận rộn đến mức không đủ thời gian để hoàn thành những công việc cần thiết, làm gì có lúc nào để đi tham dự những buổi cộng tu đó. Họ cho rằng chúng tôi quá rảnh rỗi, còn họ thì bận rộn tu hành. Họ chê chúng tôi không chịu tu, tự nhận bản thân mình mới đang tu tập miên mật.

Thế nhưng, thực tế là chúng tôi đang làm việc đến mức “**lực bất tòng tâm**” (tâm có thừa mà sức không đủ). Hôm qua đến nơi, tôi thấy mọi người đang phải thu hoạch rất nhiều bắp cải để thiết đãi đại chúng. Riêng việc đi hái rau thôi cũng đã thấm mệt. Khu vực Sơn Tây bây giờ đã phủ một màu xanh mướt. Người dân quanh làng hẳn cũng thấy lạ, vì rõ ràng họ thấy chúng ta trồng trọt không hề dùng phân bón hóa học hay thuốc trừ sâu mà cây cối vẫn tươi tốt đến vậy. Những việc làm mang lại lợi ích cho xã hội, cho cộng đồng như thế, chẳng lẽ không phải là tu hành sao? Hòa Thượng Tịnh Không từng dạy: “**Phật hiệu có thể gián đoạn, nhưng tâm Phật tuyệt đối không được gián đoạn**”. Tâm luôn lo nghĩ vì lợi ích của chúng sanh, đó chính là tâm Phật.

Hòa Thượng cũng dạy: “**Học trò của nhà Nho, môn sinh của Khổng Phu Tử đều biết ẩn ác dương thiện. Thấy lỗi làm của người thì tuyệt nhiên không bới móc; thấy việc thiện của người thì tích cực tán dương. Đệ tử nhà Phật hay nhà Nho đều phải giữ gìn phẩm hạnh như vậy!**”. Người xưa kết giao bằng hữu, dẫu sau này không còn chơi với nhau nữa, cũng tuyệt đối không bao giờ nhắc lại lỗi lầm hay sai sót của đối phương.

Hòa Thượng cũng dạy rằng: “*Nếu là Phật, chúng ta phải dốc lòng học tập; nếu là ma, chúng ta phải lập tức viễn ly (tránh xa)*”. Đã biết là ma mà vẫn cố chạy theo, chắc chắn bạn sẽ rước họa vào thân. Đi theo ma thì vận đang tốt cũng thành xấu, vận đã xấu lại càng thêm bi đát. Hiện nay, có không ít người đang ngày ngày đọc kinh, nghe pháp, cũng tỏ ra rất nỗ lực học tập ở chốn đạo tràng này. Nhưng rốt cuộc họ là người chân thật học Phật hay chỉ đang "giả" học Phật? Thật khó để phân định! Người học Phật chân thật là người biết "y giáo phụng hành". Kẻ bội sự phản đạo (phản thầy bội đạo), đó đích thị là đồ giả.

Nhìn thói đời ngày nay, đôi khi thấy thật nực cười. Hôm nay cung kính thì vồn vã chụp hình khoe lên mạng, ngày mai không vừa ý liền quay sang phỉ báng. Cổ nhân có câu: “*Nhất tự vi sư, bán tự vi sư*” (Một chữ cũng là thầy, nửa chữ cũng là thầy). Phỉ báng, chê bai ân sư chính là hành vi "*bội sự phản đạo*". Những việc làm đó tưởng chừng vô hại, nhưng thực chất là ta đang tiêm nhiễm vào đầu thế hệ tương lai thói hư tật xấu, dạy chúng bắt chước tư cách phản thầy bội đạo của chính mình.

Nhớ lại lúc nhỏ, tôi cũng rất ham chơi, từng bị các thầy la mắng, thậm chí đuổi đi. Nhưng sau này khi trưởng thành và quay trở về, tôi đã làm được rất nhiều việc thiện ích. Đó là lý do vì sao trước khi viên tịch, các vị ân sư đều ghi nhận sự nỗ lực của tôi. Sư ông từng khen: “*Con làm rất tốt rồi đó!*”. Mới tháng trước, tôi cũng về thăm lại một vị thầy từng dạy dỗ mình thuở nhỏ. Lâu ngày gặp lại, thầy rất vui và nói một câu khiến tôi vô cùng xúc động: “*Con có duyên với chúng sanh đó! Cố gắng mà làm!*”. Rõ ràng, "y giáo phụng hành" không nhất thiết là ngày ngày túc trực hầu hạ bên cạnh thầy, mà là tiếp nối những thiện nghiệp thầy đã làm, những hạnh nguyện mà Phật và Bồ Tát đã làm. Đó mới là ý nghĩa chân thực của việc y giáo phụng hành.

Hòa Thượng từng thẳng thắn nói (dù không sợ mất lòng): “***Sự cung kính chỉ thể hiện trên nét mặt bề ngoài thì chẳng có ích lợi gì!***”. Ngài nhắc nhở những người hộ pháp thân cận, những người ngày ngày túc trực quanh Ngài ở đạo tràng rằng: “***Phật không trọng hình thức!***”. Chúng ta phải thấu triệt đạo lý trong kinh điển, sau đó đem những lời giáo huấn ấy ứng dụng vào thực tiễn đời sống hàng ngày, vào công việc, và trong cách "*đối nhân xử thế, tiếp vật*". Có như vậy, ta mới xứng đáng là một đệ tử chân chính của Phật.

Hòa Thượng dạy rằng: **“*Làm theo giáo huấn của Phật tuyệt đối không bao giờ sai. Chỉ khi bạn không chịu y giáo phụng hành, phiền phức mới bủa vây lấy bạn. Từ đây có thể hiểu, vì sao có rất nhiều đồng tu học Phật nhưng lại chẳng đạt được thành tựu nào. Rõ ràng là do họ không chân thật y giáo phụng hành!*”**. Lời dạy của Hòa Thượng vô cùng thẳng thắn, đúng như cổ nhân từng nói: **“*Nghiêm sư xuất cao đồ*”** (Thầy nghiêm khắc mới đào tạo ra trò giỏi). Một vị thầy chân chính sẽ luôn nhắc nhở, thúc đẩy học trò không ngừng vươn lên và hoàn thiện bản thân. Nếu thầy chỉ biết khen ngợi mà không chỉ ra lỗi lầm thì thật đáng suy ngẫm. Việc tốt đáng khen là lẽ thường, nhưng nếu khen ngợi Phật, Bồ Tát vì các Ngài luôn làm việc thiện thì há chẳng phải là thừa thãi sao? Bởi lẽ, Phật và Bồ Tát hoàn toàn vắng bóng sự tự tư tự lợi; mọi việc các Ngài làm đều xuất phát từ tâm hy sinh, phụng hiến. Ngược lại, chúng sanh vì chìm đắm trong tham - sân - si nên mới liên tục tạo ra ác nghiệp.

Do đó, việc một vị thầy ngày càng nâng cao phẩm hạnh và làm tốt vai trò dẫn dắt là điều đương nhiên, đâu cần thiết phải đợi ngợi khen. Chỉ những ai trì trệ, không chịu tu sửa mới cần đến sự nhắc nhở, thậm chí là phê bình gay gắt. Nếu một cá nhân sa ngã, hậu quả chỉ riêng người đó gánh chịu; nhưng nếu người đó ở vị trí dẫn dắt mà lại làm đường, khiến biết bao người đi sau không thể tiến bộ, thì đó mới là hệ lụy đáng báo động. Tầm nhìn ở đây không chỉ dừng lại ở một cá nhân, mà là cả một thế hệ tương lai.

Chính vì sự nghiêm khắc ấy của Hòa Thượng, những kẻ chệnh mảng, mượn danh học Phật ở đạo tràng dần dần đều rời đi, chỉ những người tu hành chân thật mới trụ lại được. Những kẻ bám víu đạo tràng vì muốn dựa hơi người nổi tiếng, ôm giữ ảo danh ảo vọng, không sớm thì muộn cũng sẽ bỏ cuộc vì không chịu nổi sự rèn giũa.

Người học Phật chúng ta cần thấu hiểu nguyên tắc: **“*Không dùng cảm tình dụng sự*”** (Không dùng tình cảm cá nhân để giải quyết công việc). Chúng ta hội tụ về đây là để cùng nhau tu học, tự sửa đổi bản thân và mang lại lợi ích cho đại chúng. Nếu ai không làm tròn trách nhiệm của mình, hãy chủ động nhường bước cho người khác. Đừng nghĩ rằng quanh ta không có Phật, Bồ Tát. Các Ngài luôn hiện diện. Chỉ cần việc ta làm là chính đáng, thì khi ta kiệt sức, Phật và Bồ Tát nhất định sẽ gia hộ. Niềm tin vững chắc của tôi đối với điều này được xây dựng

chính từ những lời khẳng định chắc nịch và tấm gương tu hành, y giáo phụng hành miên mật nhiều năm của Hòa Thượng.

Mọi người có thể thấy ở cơ sở Hòa Phú, dù chỉ dùng những viên gạch đơn sơ nhưng tổng thể kiến trúc lại rất đẹp và an toàn. Các em bước vào khu vui chơi luôn được bảo vệ, không lo nguy hiểm hay lao vào rặng tre. Từ cơ sở giáo dục ở Sơn Tây cho đến Hòa Phú, tôi đều dặn dò tỉ mỉ từng ly từng tí. Lần hư hại trước đây ở Sơn Tây, sau khi đã xây xong móng, tôi buộc lòng yêu cầu đập bỏ để dờ vào trong, nguyên nhân chính là do thợ tự ý làm theo ý mình, phớt lờ những hướng dẫn cận kề trước đó. Tại sao tôi lại đòi hỏi sự chuẩn xác khắt khe đến vậy? Tất cả đều có nguyên tắc của nó. Cứ bám sát nguyên lý mà làm thì tuyệt đối không sai. Nguyên lý ở đây chính là lòng chân thành, làm việc vì lợi ích của đại chúng và học sinh. Nếu chưa có tâm niệm đó, ta phải rèn luyện để xây dựng bằng được. Còn nếu làm việc chỉ vì hư danh hay mưu cầu lợi ích cá nhân, thì kết quả sẽ vô cùng tệ hại.

Bài học sâu sắc mà Hòa Thượng nhắc nhở chúng ta hôm nay là: “***Người giác ngộ tuyệt đối không làm việc xấu***”. Hành động trái ngược với lời dạy của Phật, Bồ Tát và Cổ Thánh Tiên Hiền chính là việc xấu; thuận theo giáo huấn của các Ngài chính là việc tốt. Sở dĩ chúng ta làm sai là vì làm chưa đúng pháp, làm dư hoặc làm thiếu. Chính vì vậy, Hòa Thượng mới nói: “***Có rất nhiều người học Phật nhưng không có thành tựu là bởi họ không y giáo phụng hành. Nếu chân thật y giáo phụng hành, nhất định sẽ gặt hái được quả ngọt!***”./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!